

4300 iztiskov.

Gospodarski Glasnik

za Štajersko.

List za gospodarstvo in umno kmetijstvo.

Izdaja c. k. kmetijska družba na Štajerskem.

List velja na leto 4 krone.

Udje družbe prispevajo na leto 3 krone.

Udje dobé list zastoj.

Vsebina: Razglas glede oddaje subvencijskih bikov. — Razglas glede oddaje subvencijskih merjascev. — Razglas glede oddaje subvencijskih ovnov. — Razglas glede oddaje izvirnega ruskega lanenega semena po subvenciji. — Česa se lahko naučimo od Švedov. — Prvo zlaganje posestev na Štajerskem. — Praktična priprava za lotanje. — Licenciranje zrebcev. — Potovalni učitelj gospod Franc Goričan. — O pridelovanju cikoriije in njega rentabilnosti s posebnim ozirom na Srednje in Spodnje Štajersko. — Varstvo breskev in marelic pred zimskim solucem. — Zborovanja podružnic. — Iz podružnic. — Vposlano. — Opozoritev. — Prašanja in odgovori. — Zadruga: Tržna poročila. — Oznanila. — Priloga: Prospekt trdke „Thomasphosphatfabriken“ v Berlinu zadevajoč Tomaževo žlindro.

Razglas glede oddaje subvencijskih bikov okrajem, podružnicam in občinam.

Osrednji odbor bo tudi v letu 1912 po razmerju državnih in deželnih sredstev sprejemal naročila za plemenske bika iz onih okrajev, v katerih ni za redno bikorejo poskrbljeno niti s kako živinorejsko niti z bikorejsko zadrugo.

Plemenski biki se kupujejo pod strokovnim nadzorstvom deželnih strokovnih organov in uradnih živinozdravnikov v spomladi in jeseni 1912 v domačih plemenskih okoliših, pri čemer se plačajo stroški za nakup in vožnjo iz subvencijskega fonda. Biki se oddajo od zaželjene železniške postaje, od katere naprej mora vse stroške za prevajanje plačati prejemnik.

Prošnjiki dobé bika za 60% kupné cene, pri čemer se varščina 50 K zaračuna. Prejemnik jamči za bika dve leti, to se pravi, pri pravilni oskrbi postane bik čez dve leti prejemnikova last. Če pa prejemnik ne izpolnjuje dolžnosti, za katere se mora prej s posebnim reverzom obvezati, mora vrniti subvencijo. Tudi zapade njegova varščina v znesku 50 K, če zaprosenega bika ne prevzame.

Kmetje, ki želijo kakega bika, morajo to v prvi vrsti naznaniti okrajnemu odboru in če ta odkloni posredovanje, bližnji kmetijski podružnici ali domačemu občinskemu predstojništvu in ob enem s prošnjo poslati varščino v znesku 50 K.

Da si kmetijska družba lahko pravočasno oskrbi potrebno število bikov, je želeli, da ji pridejo prošnje za subvencijske bika vsaj najkasneje do konca aprila 1912.

Družba se ne more obvezati, da bo bika dostavila ob kakem v naprej določenem roku.

Reverzi se dobijo pri kmetijski družbi ali pa pri okrajnih odborih.

V Gradcu, 13. februarja 1912.

Osrednji odbor c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

Prezident:
Attems I. r.Glavni tajnik:
Juvan I. r.

Razglas glede oddaje subvencijskih merjascev.

P. n. člani bodo dobili iz plemenskih vzrejalnišča c. k. kmetijske družbe po meri sredstev, ki so na razpolago, subvencijske merjasce, če bodo poslali pravilno izpolnjene reverze s 30 K za vsakega merjasca potom naših podružnic najpозneje do 15. marca t. l.

Prošnjiki morajo merjasce pravilno krmiti in gojiti, vpisovati vsak skok in oddajati merjasca za malo odškodnino (ne nad 50 v) tudi za druge prasice na razpolago.

Za merjasca jamčijo, dokler ni star popolnoma 2 leti, na kar preide popolnoma v njihovo last. Redoma se lahko nastavi v vsakem kraju le po en merjasec, če pa jih je potreba več, mora podružnica to potrditi.

V Gradcu, 1. januarja 1912.

Od osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem.

Razglas glede oddaje subvencijskih ovnov koroške jezerske pasme.

Ovni se bodo oddajali, kolikor jih bo na razpolago, primernim planinskim rejam po 20 K.

Prošnjiki jih morajo pravilno in redno krmiti in gojiti, ter jih za malo odškodnino dajati tudi drugim rejam na razpolago.

Lastnik jamči za ovna, dokler ni star dveh let, nakar preide popolnoma v njegovo last.

Poslali so bodo najbrže v aprilu ali maju; naročnik mora plačati vožnino iz Solčave, postaja Železna Kaplja.

V Gradcu, 1. januarja 1912.

Od osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe na Štajerskem

Razglas glede oddaje izvirnega ruskega lanenega semena po subvenciji.

S podporo visokega c. k. poljedelskega ministretva je osrednjemu odboru tudi letos omogočeno oddajati izvorno rusko laneno seme po znižani ceni 42 v kilogram.

Naročila od štajerskih kmetovavcev sprejema, če se takoj in ob enem nakaže tudi denar, pisarna c. k. kmetijske družbe v Gradcu, Stempfergasse 3, a jih ne izvršuje obratno, ampak kadar jih je več skupaj.

Če se potrebuje manj ko 5 kg, naj se ob enem naroči tudi za kakega soseda.

Prosimo za točni naslov, pošto in železniško postajo.

V Gradcu, 1. januarja 1912.

Od osrednjega odbora c. k. kmetijske družbe.

Česa se lahko naučimo od Švedov.

Napisal dr. Karel Tausch.

Lahko bi se mislilo, da leže vzroki za to, da so Švedi v razmeroma kratki dobi pri kmetijstvu dosegli tako visoko, deloma celo vodilno stopnjo, v odredbah, ki so jih izdali vlada in privatne družbe za povzdigo živinoreje. Poleg poljedelskega ministretva imamo tukaj še kot najvišjo znanstveno inštanco kraljevsko akademijo za kmetijstvo z osrednjim zavodom za kmetijsko merstvo, 2 visoki šoli i. t. d., kratko rečeno, ničesar ni, kar bi bilo v kaki koli, dasi najmanjši zvezi s kmetijstvom in za kar bi ne bilo v dovoljni, večkrat celo izredni meri poskrbljeno. Kjer se pospešuje kmetijstvo v taki meri in na ta način, tam seveda uspehi ne morejo manjkati. V Oerebro, na Srednjem Švedskem, se je letos v spomladi vršila razstava kmetijstva, ena izmed onih velikih razstav, ki se vsako peto leto priredijo v kakem mestu Švedske, a vedno v drugem; tam se je lahko vsakdo na lastne oči prepričal o izrednih uspehih švedske živinoreje. Tukaj je bilo, da govorim samo o govedu, razstavljenih 695 glav goveda priznanih švedskih pasem. Pri vsakem govedu je bilo dokazano pokolenje in množina mleka, ki ga je dajala njegova mati in obe — „babici“; ta dokaz je pogoj, da se spusti kaka živina na razstavo. Razen tega je bila pri kravah navedena množina mleka v zadnjih treh letih in nje razmerje do povžite krme. Tukaj sem videl krave, ki dajejo na leto po 8000 do 9000 kg mleka. Tudi pri ocenjevanju bikov se poleg pokolenja zelo gleda na njihovo zmožnost podedovanja; biki, ki so dali zelo dobre dojnice, imajo prav posebno ceno. To navaja živinorejce, da si skušajo posebno dobre bika prav posebno dolgo ohraniti porabne. Na razstavi se je videl bik, ki je bil star celo petnajst let! Tukaj nam pač ni treba še posebe dokazovati, kako zelo dragoceni so taki biki za kmetijstvo. Saj je vendar umna živinoreja baš v tem, da je porabnost odločilna pri ocenjevanju in izbiri; to pa je mogoče tudi samo v deželi, kjer deluje že od leta 1898 sem več ko 650 društev za kontrolo mleka zelo uspešno in plodonosno. Samo tem društvom se mora kmetijstvo na Švedskem zahvaliti, da dajejo švedske krave tako izredno mnogo mleka. V mnogih okrajih province Schonen se je ob enaki krmi povzdignila množina mleka celo za 1000 kg pri kravi na leto, kar znaša čistega dobička 150 K; kmet pa nima posebno velikih stroškov, ko te, da plača vsako leto 1/2 ali 1 krono kontrolnemu društvu, vse drugo oskrbi država.

Nisem se mogel premagati in sem svojemu ljubeznjivemu voditelju na razstavi, švedskemu veleposestniku, čestital, da imajo tako dobro vlado, ki tako skrbi za skupni blagor. „Vlada?“ — me je vprašal in me nekako čudno pogledal — „veste kaj? Vlada, to smo mi sami!“ Ali bi me lahko bolj prepričevalno poučil, kako se drže Švedi duha svoje ustave?! Vlada je narod in kar imenujemo mi „vlado“, to je pri Švedih samo organ, ki vrši voljo naroda. Vsaka dežela ima vlado, ki je je vredna. V naših rokah je dovolj moči, če pa je ne rabimo bolj

pametno, obtožimo rajši same sebe. Tudi naši vladi ne manjka lepih idej, tudi pri nas je za pospeševanje in povzdigo kmetijstva izvečine poskrbljeno; da pa še nimamo toliko vsega, kolikor imajo Švedi, tega smo si krivi mi sami; naša naloga je, da svojo voljo jasno povemo in da smo soglasni, potem bomo potrebno tudi dosegli. Švedska ima 5½ miliona prebivavcev in 26 kmetijskih družb; ali naj torej v enakem razmerju zahtevamo za Štajersko šest kmetijskih družb? Stvar ni v tem, da je Švedska vlada ustanovila tako število kmetijskih družb, ne, čudovito in naravnost presenetljivo je, da lahko dela teh 26 neodvisnih, popolnoma autonomnih družb po skupnem, enotnem, od opozicije mogoče tu ali tam popravljenem in modificiranem, toda nikoli prekrižanem načrtu. Bodimo vendar toliko pogumni, da lahko zremo resnici iz oči v oči in oglejmo si delovanje švedskih kmetijskih družb v primeri z našimi razmerami. Kaj naj pričakujemo od različnih družb, če se niti eni, neomejeno gospodujoči, doslej še ni posrečilo ob vsem njenem vplivu pri kmetijskem potovalnem pouku doseči ono soglasje v nazorih, ki je potrebno, da dobi učenec zaupanje v onega, ki mu prinaša pouk.

S prašanjem pasem pa stoji stvar še bolj žalostno. Na Štajerskem imamo šest priznanih deželnih pasem in sedaj se bijejo ljuti boji, da se prizna tudi sedma. Jaz seveda na noben način ne nameravam predložiti, naj se iz Švedske uvede še kaka osma pasma, zato pa lahko iz Švedske dobimo nekaj bolj dragocenega, namreč zgled, kako so na Švedskem uravnali to prašanje. Pred nekakimi 25 leti je bila na Švedskem poleg dveh domačih pasem še cela množica tujih, ki so bile uvedene iz Angleškega, Škotskega, Holandskega in iz Severne Nemčije, našla se je celo algajska in simmentalska pasma. Na koncu osemdesetih let pretečenega stoletja pa se je izvršil preobrat, ko so Švedi sklenili, da ne bodo več z eksperimentiranjem trčili dragega časa in denarja; sporazumeli so se na štiri pasme za celo deželo. Med temi je bila ena domača, švedska planinska pasma (fjällska), dve sta bili importirani (črno-pisani lisci in Ayrshire) in ena umetna, s križanjem ustvarjena pasma. Švedi so torej izvečine nastopili eno izmed treh mogočih poti, ki vedejo k dobri živinoreji in dobremu mlekarstvu in razstava v Oerebro je pokazala, da vede vsaka izmed teh treh poti do cilja.

Poprečna letna množina mleka vseh krav, ki so pod nadzorstvom omenjenih 650 kontrolnih društev, znaša ob živi teži 500 kg na 3000 kg mleka. Naj pa se odločimo pri povzdigi živinoreje za to ali ono pot, eno je samoumevno in jasno, da se morajo po odločitvi na to pot podati vsi, vsaj vsi oni, ki so vsled svoje inteligence in velikosti svojega premoženja in posestva poklicani, da dajejo dober zgled vsem drugim. Kakor se drži eno posestvo drugega, tako je vsak posestnik zvezan z drugim.

Arenander, profesor na kmetijski visoki šoli v Ultuni, podaja v poročilu, ki ga je predložil osmemu mednarodnemu kmetijskemu kongresu na Dunaju leta 1908, zgodovino požlahtnitve švedske fjällske pasme. To delo se je začelo šele v letu 1888. Dotlej je bila živina, kakor pravi Arenander, zraščena tako, kakor bi ne smela biti. Krave niso bile večje, ko je pri nas enoletna telica, bile so žive težke 150 do 200 kg in so dajale 1200 do 1400 kg mleka na leto. Biki so bili še slabši; da bi ljudje prihranili krmo, so jih nalašč držali kolikor mogoče majhne, suhe, tako da so pri pripuščanju morali krave postaviti v kako jamo. Za biko so bile krave, ki so bile visoke komaj 115 cm, še previsoke!!! Leta 1908 — torej po preteku dvajsetih let — pa so bile pri 22 kontrolnih društvih fjällske krave težke poprečno 350 kg in so dajale na leto po 2014 kg mleka s 3-92 odstotka tolsče. Danes deluje v okolišu fjällske pasme že 60 kontrolnih društev, krave dajejo poprečno 2400 kg mleka, kar znaša pri računani živi teži 500 kg 3400 kg mleka na leto. Krava te pasme se danes lahko postavi najboljšim mlečnim pasmam sveta ob stran, to tem bolj zaradi tega, ker je z ozirom na vporabo krme na Švedskem ne prekosi nobena druga pasma.

Na nekem mestu svojega poročila omeni Arenander, da so v začetku mnogi živinorejci mislili, da iz tako zanemarjene pasme ni mogoče napraviti nič in da jo je zato treba križati z boljšimi pasmami. Seveda si lahko razložimo, da

so se oglasili mnogi in tehtni glasovi za to, da bi svarili pred tem, da bi se naj ta pasma popravila sama iz sebe brez primesi tuje krvi. Ti glasovi pa so umolknil, ko se je večina odločila za nasprotno pot; veliki posestniki in veliki živinorejci so se soglasno postavili v službo stvari, ker so se zavedali svoje dolžnosti proti skupnosti, one dolžnosti, ki je sicer še nobena postava in noben zakon ne predpisuje, ki pa jo vendar že zahteva socialna zavest naše dobe. To dejanje se mi zdi tako veliko in tolikega občudovanja vredno, da se mi ob tem vse odredbe vlade, vse neumno delovanje poklicanih organov in vsa bogata sredstva, ki so se dala na razpolago, zde samo nekaka naravna posledica. Tukaj ne maram dajati nobenih naukov, to nalogo prepustim popolnoma učenim strokovnjakom, ki jih imamo tudi na Štajerskem v dovoljni meri; vendar pa se mi zdi, da lahko izvajam kot logično posledico iz dejstev, ki sem jih omenil na Švedskem, trditev, da je v primeri s Švedsko naše število priznanih pasem vse preveliko, saj je na Švedskem k ugodnim uspehom živinoreje mnogo pripomogla velikost čistoplemenskih okolišev. Razlika v podnebjju, ki bi zahtevala raznolike pasme, vendar na Štajerskem nikakor ni tako velika, kakor na Švedskem, kjer je najsevernejša točka od najjužnejše tako daleč, kakor Berlin od Mesine. Plemenski okoliš fjällske pasme same se razteza od 60.° širine do meje dreves, kjer stopi na njeno mesto severni jelen, torej nad 8° širine, dočim obsega Štajerska komaj 2°. Zato tudi podnebne razlike na Štajerskem niso tako velike, kakor je velika razlika med prijetnim morskim podnebjem Upsale in podnebjem severnih pokrajin, ki leže že onstran severnega tečajnika. Na podlagi tega prav gotovo poučnega zgleda, ki nam ga daje Švedsko, pač ni rečeno preveč, če pravimo, da bi za vse naše alpske dežele od Tirolske do Dunaja popolnoma zadoščala ena sama pasma. Ali je to iz drugih razlogov možno in dosegljivo, tega si seveda ne upam trditi; na vsak način pa bi s tem dobili veliki čistoplemenski okoliš, s katerim bi lahko dosegli uspehe, ki bi nas rešili marsikaterih hudih skrbi, vsled katerih danes vzdihujemo in ječimo.

Če se je množina mleka fjällskih krav, odkar so na Švedskem začeli z umno živinorejo, povzdignila do danes letno za približno 1400 kg in vsled plodonosnega delovanja kontrolnih društev tudi pri ostalih pasmah v enaki meri in če primerjamo s tem lepe uspehe naših domačih kontrolnih društev, potem pač ni pretirano, če rečemo, da bi prihodnja alpska pasma lahko dajala 1000 kg mleka več na leto. Kakor izhaja iz poročil, ki so baš izšla, se je na Štajerskem v letu 1910 naštel 683.000 glav goveda, med temi 50 % krav, torej približno 340.000. Od teh bi z umno živinorejo lahko na leto dobili 340 milijonov litrov mleka več, kar je po svoji hranilni vrednosti enako 100 milijonom kilogramov govedine ali 200.000 volov z živo težo 700 kg, ki bi jih lahko na Štajerskem na leto pridobili, ne da bi imel kmet zaradi tega več izdatkov pri krmi in oskrbi.

Ti zaključki pa se mi zde, če so pravilni, poleg neposrednega dobička, ki ga obljublajo in kažejo živinorejci, važni za rešitev draginjskega prašanja; končno tudi ne smemo prezreti, da postaja kmet, kateremu se gospodarstvo plača, tem bolj sprejemljiv in dostopen za vse one odredbe, s katerimi bo treba vendarle enkrat začeti, da se bo rešilo za našo dobo tako važno in težavno prašanje deželnega blagostanja.

Prvo zlaganje posestev na Štajerskem.

Na nasvet vodstva kmetijske podružnice pri Sv. Mihelu nad Ljubnim (Gornje Štajersko) so sklenili štiri posestniki v Kleinleinsachu naprositi pristojno c. k. agrarno oblast, naj zloži njihova posestva.

V ta namen se je vršilo 1. februarja prvo komisijonelno ogledovanje posestev, ki sta ga vodila gospoda dr. Gangl pl. Ehrenwerth, agrarni komisar in agrarni nadzornik Adolf Öhm.

V to zlaganje so se pritegnile vse parcele omenjenih štirih posestnikov in razen tega še štiri parcele sosednjih zemljišč, skupno 72 parcel, iz katerih bo po zlaganju prišlo le 6 do 10 parcel.

Pri ogledovanju se je prav jasno pokazalo, kako zelo potrebno je tako zlaganje ali arondiranje, ker je mnogo parcel brez pravih potov,

ki se bodo sedaj napravili zvečine na novo in zelo praktično.

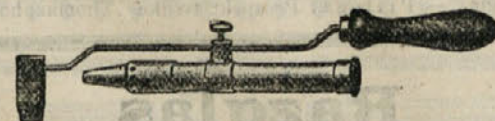
Ker se vsi posestniki za stvar zelo zanimajo in jo pravilno umevajo, lahko pričakujemo najlepše uspehe. Po zatrdilu gospoda agrarnega komisarja bo to prvi slučaj zlaganja posestev na Štajerskem.

Sedaj pa pogumno naprej!

Praktična priprava za lotanje.

Slučaji, ko je treba na kmetih lotati zdaj to, zdaj ono, niso redki, redki pa so na deželi rokodelci, ki bi opravili ta posel. Seljak je torej primoran nesti razne stvari v pošev v bližnje mesto ali trg in zamudi na ta način mnogokrat dosti dragega časa.

Marsikateri vinogradnik je že imel občutno škodo le vsled tega, ker ni mogel o pravem času škropljenja dovršiti, kajti bil je primoran dati škroplilnico kleparju, da jo zalota, ker je pričelo nekje curljati iz nje. Pri škropljenju pa zadostuje včasih, kakor znano, le pol dneva zamude in škoda je že velika.

Slika 1. Aparat za lotanje.

Slika 2. Njegova uporaba.

Sliki 1 in 2 nam predočujeta praktičen aparat za lotanje in njega uporabo. Za vsakdanje, male potrebe zadostuje ta aparat popolnoma in lahko ž njim lota takoj vsak, ki ima bencin na razpolago, ker je pridjana aparatu snov za lotanje v taki obliki, da ni treba rabiti sicer pri lotanju potrebnih snovi, kakor so salmijak, kolofonija, i. t. d.

Pred uporabo se je vedno prepričati, ali ni luknjica pri puhalnici zadelana; ako je, jo je očistiti z iglico, ki je pridjana aparatu.

V puhalnici, ki je vzadi zaškrnjena, je stenj (duša = Docht), na katerega je pred rabo aparata polivati bencin tako dolgo, da je prepojen; potem je puhalnico zopet zaškrniti in segreti nad poljubnim plamenčkom. Za proizvodnjo plamena za segrevanje puhalnice pa je tudi pridjana aparatu mala škatljica z bato, katero je, ako se rabi, napojiti s špiritom in užgati. Rabi pa se le, če ni drugega plamena za segrevanje na razpolago.

Puhalnica se segreje v par minutah tako, da se prične proizvajati bencinov plin, ki se užge in puha v spajalo (LötKolben), ki postane tako vroče, da se snov za lotanje ob njem prične topiti; sedaj se lotanje lahko vrši. Da ne postane spajalo prežareče ali pa premalo vroče, je mogoče, če je treba, puhalnico na ročaju odmikati, oziroma primikati k spajalu.

Lotanje je uspešno le tedaj, ako se stvari, katere se lotajo, preje tako ostrgajo, t. j. očistijo, da se kovina sveti, se ve tam, kjer se ima lotati.

Opisani aparat in priložena snov za lotanje staneta 5 K pri tvrdki Franc Zimmer, Dunaj, IV., Wienstraße 21. 1 kg snovi za lotanje, naročene posebej, stane 7 K.

Licenciranje žrebcev

se vrši dne 26. februarja v Cmureku in sicer ob 11. uri predpoldne na glavnem trgu, ob 8. uri popoldne v Poljčanah pri kolodvoru; dne 27. februarja ob 9. uri predpoldne v Ptujju pri žrebčarni. Vsi konjereji, naj priženejo žrebce, ki jih

nameravajo porabiti za plemo, ob določenem času na mesto, da dobé pooblastilo za plemensko rabo.

Potovalni učitelj gospod Franc Goričan

bo imel v teku prvega polletja do 1. julija 1912 v sledečih krajih predavanja in tečaje in sicer v celjskem okraju: pri Novi cerkvi v Ljubečni, v Gotovljah in Grižah;

Kozjanskem okraju: na Polju, pri Sv. Petru pod Svetimi Gorami;

vranskem okraju: na Polzeli, v Vranskem; konjiškem okraju: v Skomarju, Vitanju, Koblju, Oplotnici, Sv. Kungoti;

marenberskem okraju: pri Sv. Ozbaltu-St. Primožu, na Muti, v Ribnici;

mariborskem okraju: v Slivnici, Hočah, Sv. Lovrencu pri Sv. Marjeti na Dravskem polju in Sv. Miklavžu;

gornjegrajskem okraju: v Novi Štifti, v Gornjem Gradu in Bočni;

brežiškem okraju: v Pišecah; šoštanjanskem okraju: pri Belih vodah in v Družmirju;

laškem okraju: pri Sv. Nikolaju in v Dolu; slovenjebistriškem okraju: v Studenicah, Poljčanah in Makolah;

slovenjegrajskem okraju: pri Sv. Ivanu, Sv. Petru in Sv. Vidu.

V Mariboru, 24. januarja 1912.

O pridelovanju cikorije in njega rentabiliteti s posebnim ozirom na Srednje in Spodnje Štajersko.

Napisal Dr. Julij Olschowy, plačani docent na c. k. visoki šoli za poljedelstvo na Dunaju in konzulent za rastlinarstvo v c. k. poljedelskem ministrstvu.

(Dalje.)

I. Pridelovanje cikorije.

A. Splošni del.

Imena cikorije in nje pokolenje: cikorija, imenovana tudi potrošnik ali nemški kofé, latinsko *Cichorium Intybus L.*, se je imenovala v starem veku pri Rimljanih *Cichorium* (pri Pliniju) ali *Cichoreum* (pri Horaciju); pri Grkih jo je imenoval Teofrast (učenec in ljubljene Aristotelov, prej imenovan Tirtam) *κικύριον*. O pokolenju tega imena so mnenja zelo različna. Forscal izvaja besedo *Cichorium* iz arabske besede *chikouryeh*, Böhmér (*Plantae fabulosae*) in Gerard Voß iz grške besede *κίω* (= grem) in *κικύριον* (= prosta zemlja, polje). Beseda *Intybus* ali *Intibus* bo menda v zvezi z votlim stebлом rastline, vendar se da izvajati tudi iz grškega *ἐντομος* (= zarezan).

Botanične stvari: Cikorija spada med socvetke ali košarice (kompozite), torej v družino rastlin, ki kaže v kljub svoji navidezni mladosti veliko množino najrazličnejših oblik. Zanimiva je ta družina zaradi tega, ker ima zelo mnogo plemen in vrst, ki se rabijo na razne načine kot zdravilo, dišava, barvilo, za hrano in za okras.

Najvažnejši morfološki znak košaric je sestava njihovega cveta. Ta cvet je navadno ploska, napol krogljasta, jajčasta ali valjčasta glavica; redkeje tvorijo oveti klase ali betè. Glavice imajo večje ali manjše število cvetov, ki stoje na skupnem, konveksnem ali konkavnem ali ploskem cvetličnem dnu (receptaculum) in ki jih objema skupen, enovrsten ali večvrsten ovoj (involucrum). Vsled tega skupnega ovoja dobe glavice podobo posamičnega cveta. Oblike in spolne razmere posameznih cvetov v teh glavicah so zelo mnogovrstne. Da si ustvarimo sliko o teh razmerah, moramo najprej razločiti enakomerne in neenakomerne glavice. Pri enakomernih glavicah lahko razlikujemo, če si jih natančneje ogledamo, sledeče tri slučaje:

1. Vsi cveti kake glavice so polutanski in plodni (soplodna glavica); cveti so lahko enaki, zgodi se pa tudi lahko, da imajo cveti na robu drugačno obliko in barvo ko cveti na sredini.

2. Vsi cveti kake glavice so polutanski, plodni pa so samo cveti ob robu.

3. Cveti ob robu so ženski ali brez spola, v sredi pa polutanski ali moški (inoplodna glavica). Neenakomerne glavice, ki se nahajajo na isti rastlini, so ali enodomne ali dvodomne.

Med temi slučaji spolnih razmer na glavicah je najbolj preprost oni slučaj, v katerem so glavice enakomerne in imajo cvete, ki so glede oblike in spolne funkcije popolnoma enaki. Oblike s takim

cvetjem so zelo pogoste in so zanimive zaradi tega, ker so se (kakor meni Hildebrand) iz njih genetično šele razvile vse ostale oblike.

Oploditev se pri večini slučajev vrši s pomočjo žuželk, vendar pa moramo omeniti, da se cvet lahko oplodi z lastnim prahom ali prahom sosednega cveta v glavici tudi brez pomoči žuželk.

Sad je pri košaricah podstavljena, enosemenska rožka (*Achaenium*), ki ima v večini slučajev na vrhu okrogel, ali iz ščetin, resja ali luskin sestavljen tvor, imenovan pappus. Seme je brez redilnih vlaken. Njegova tanka lupina je, ker izpolni seme celo ježico, navadno zraščena ž njo.

Vegetacijski organi košarice kažejo glede oblike, velikosti in funkcije izredno mnogovrstnost. Steblo je navadno zeljnato, večkrat pa tudi napol ali popolnoma grmičasto. Drevesom podobna, plezajoča ali mesena stebila imajo samo nekatere vrste. Perje, ki je glede velikosti in oblike zelo različno, je navadno na razne načine izrezljano, kar je v zvezi z njegovo nervaturo. Vendar pa ti vrezki ne gredo nikdar tako daleč, da bi se lahko govorilo o pernatem listju. Korenine so valjčaste, enostavne, večkrat pa tudi vejaste in gomoljaste. Pri nekaterih vrstah je korenina razširjena kakor pri repi ali pa sestavljena iz velike množine gomoljev. Pri drugih vrstah imajo korenine možnost, da poženejo panoge ali nove poganjke. Te vrste imajo jako veliko sposobnost za reprodukcijo in so vsled tega, če spadajo med plevel (kakor na primer vrsta *Cirsium*, lahko kmetovavcu zelo nadležne.

Pri notranjem anatomskega sestavu kompozit moramo pred vsem omeniti redno se nahajajoče oljeve cevi in votline za mlečni sok. Cevi se nahajajo pri vseh tribus kompozit (razen *Cichoriae*) in kakor trdi Vuillemin, razen pri vrsti *Mutisieae*. Najbolj pogoste so v korenini in sicer v notranjem delu primarne skorje pred vsako sitasto skupino in se od tam raztezajo v steblo, kjer gredo ob zunanji strani pleromove nožnice, ločene od nje z lego epitela. Oljeve cevi so v steblo le do kotiledonskega kolencata tako razporejene, kakor v korenini, više kvišku pa ne. V večini slučajev pa se lahko zasledujejo iz stebila celo do nervature listov in v glavice in cvetove dele.

Namestu oljevih cevi ima cikorija votline za mlečni sok. Edina izjema je sem spadajoča vrsta *Scolymus*, ki ima poleg oljevih votlin tudi še votline za mlečni sok. To so cevke, ki gredo ob sitastih skupinah, torej v zunanjem obsegu cevastih zvezrjev in tudi v notranjem delu fibrovalnega povresla. Cevi so vejčasto razpletene in s temi vejicami so zvezane nele cevi vsake posamezne skupine, ampak tudi zunanje cevi z notranjimi. Cevi za mlečni sok se nahajajo v korenini, steblo, listih, cvetovem dnu in pestičih. Hanstein pravi, da se nahajajo tudi v cvetovih kronah in celo v prašnikih.

Sistematična razdelitev kompozit je z ozirom na dejstvo, da je med njimi mnogo dvomljivih vrst in prehodnih oblik, izredno težavna. Linné je razdelil to familio na *Polygama aequalis*, *superflua*, *frustranea*, *necessaria* in *segregata*, Jussien v *Corimbiferae*, *Cynarocephaleae* in *Cichoriaceae*. Lessing in De Candolle razlikujeta *Tubiflorae*, *Labiatiflorae* in *Liguliflorae*. V novjšem času je razdelil Bentham košarice po njihovi cvetni kroni v dve skupini in sicer v cevasto cvetoče (*Tubiflorae*) in med njimi tudi *Labiatiflorae* (ustničaste) in na *Liguliflorae-Cichorioideae* (jezičaste in cikorije) in je pri prvih razločil 13 tribus, pri drugih pa samo eno, namreč *Cichorinae*. *Tubiflorae* in *Labiatiflorae* nimajo nobenega mlečnega soka, *Liguliflorae-Cichorioideae* pa ga imajo.

Liguliflorae-Cichorioideae se odlikujejo vsled svoje precejšnje mladosti z nekako enakomernostjo. Hoffmann razlikuje v tej skupini pet tribus, med njimi *Cichorinae*. Te imajo 22 vrst in ena med njimi je baš *Cichorium*.

Rastline, ki spadajo v vrsto *Cichorium*, so 1 do 2 letne, trajne in se odlikujejo z malimi do velikimi glavicami, ki nosijo modre, včasih tudi rožaste ali bele cvete in dvojne ovoje. Podrastli pestiči so slabo peterooglati in nosijo papus, narejen iz mnogih kratkih luskin, ki so razporejene v eni ali dveh vrstah. Teh 7 ali 8 vrst, ki spada sem, se nahaja v ozemlju Sredozemskega morja in v Abesiniji, razen ene same vrste, ki je razširjena nekoliko bolj.

Vrsta *Cichorium* se vključuje svojem malemu številu plemen deli v dve sekciji; v prvo spada *Acantophyton Les* z le enim plemenom (*Cichorium spinosum L.*), v drugo pa *Eucichorium D. C.* s

kakimi 6 do 7. Vrste spadajoče med *Eucichorium* imajo mnogocvetne glavice, ki stoje ali same, ali pa tvorijo 2 do 3 glavne zavojčke v zalistjih. Stranske glavice teh zavojčkov so sedeče, končna pa se nahaja na dolgem, na koncu betastem peclju. Med vrstami, ki spadajo v sekcijo *Eucichorium*, zanimata kmeta samo dve, namreč *Endivia*, *Cichorium Endivia L.* in divja ali navadna cikorija ž njeno poplemeniteno hčerko cikorijo, *Cichorium Intybus L.*

Endivija je enoletna in se v morfološkem oziru odlikuje z zelo različno oblikovanimi listi in nadalje tudi s tem, da je precej gola in ima papus, ki je ravno tako dolg, kakor četrti del sada. Zunanji listi imajo nekako bridek okus.

Divja cikorija požene že v prvem letu robato, zelo vejnato, do 1.5 metra visoko steblo. Korenina je vretenčasta, tanka, dolga in lesena, večkrat tudi košasta. Listi so ob korenini in na spodnjem delu stebila pernat, više zgoraj suličasti ali le zelo malo zobčasti. Od spodaj proti vršičku so listi vedno manjši. Cveti imajo modro, redkeje rožnato ali belo barvo. Nejasno peterostranski ali šesterostranski plod je obrnjeno jajčast, 2.5 do 3 mm dolg in zgoraj 1.2 mm širok; zgoraj nosi papilo in papus, čegar dolžina znaša le 1/8 do 1/10 dolžine sadu. Divja cikorija se nahaja po vsej Evropi, razen Laplandske, nadalje v Maroku in Alžiru (Ball), v Afganistanu in Beludžistanu (Boissier), v Pendžabu in Kašmiru (Clarke) in končno tudi v ozemlju med Uralom in Bajkalskim jezerom (Ledebour). Da je tako zelo in tako daleč razširjena, to se bo dalo razložiti s tem, da se je zelo lahko prenesla iz enega kraja v drugega, ker raste navadno ob cestah in potih. Med one dežele, v katere je prišla cikorija šele pozneje, spada na primer Indija. Da ta rastlina ni v tej deželi doma, se vidi že na tem, da sanskrtski jezik za njo nima pravega lastnega imena.

V Evropi raste cikorija vsepovsodi ob robih potov, na mejah in travnikih in je marsikje zelo nadležen plevel. V Srednji in Spodnji Štajerski je divja cikorija zelo pogosta in je skoro povsodi bujno razvita. Ta rastlina se da uničiti le s tem, da jo izkopljemo; če jo samo porežemo, izraste zopet na novo.

Požlahtnjena cikorija požene v nasprotju s svojo divjo materjo v navadnih razmerah šele drugo leto steblo in cvete in zato jo moramo, kakor peso, korenje i. t. d., šteti med dveletne rastline. Korenine so podobne pesi, mesnate, zunaj žolto do svetlorjavno barvane in pri raznih vrstah različno dolge. Vejice se pri koreninah najdejo le v izrednih razmerah. Kakor pri krmilni in sladkorjevi pesi lahko tudi na cikorijini korenini razlikujemo glavo, vrat in koren. Koreninin epiblem sestoji iz plutastih stanic, ki so razporejene v večih legah. Pod njim leži parenhim in mogočna notranja endodermis, ki imata oba cevke za mlekov sok, umetna sprepletene in zvezane med seboj. Ta endodermis obdaja leseni stržen korenine, ki ima, kakor trdi Moeller, na notranji strani svojih cevok mozole z okroglim robom.

(Dalje prihodnjic.)

Varstvo breskev in marelic pred zimskim solncem.

(Dopis deželne šole za sadjarstvo in vinarstvo v Mariboru.)

Špalirji zgodaj cvetočih breskev in marelic, ki stoje na južni strani kake hiše ali zida, pridejo v toplih zimah vsled toplote, ki se odbija od zida in vsled tega več, prav kmalu v mežo in začnejo pogosto že v februarju cvesti; če nastopi potem zopet mrzlo vreme, morajo vsi ti cveti seveda zmraziti.

Da obvarujemo ta že sama po sebi nežna in občutljiva drevesca pred tem prezgodnjim in nele za cvete, ampak tudi za brste in vejice pogubnim poganjanjem, moramo drevesca z rahlo privezanim smrečjem zasenčiti, da jih ne doseže toplota od zidu. S tem zasenčevanjem dosežemo na vsak način, da se poganjanje zaustavi do dobe, ko se že ni več treba bati hudih mrazov in torej tudi ne za pridelek. Smrečje lahko visi tako dolgo, da se igličje posuši in počasi odpade, kar se zgodi navadno v sredi marca.

Pri breskvah in marelicah, ki stoje na prostem v vrtu, lahko poganjanje in cvetje ustavimo na ta način, da jih januarja ali februarja ob dne, ko že ni več nobenih mrazov, tako poškopimo iz drevesne škropilnice z apneno raztopino, da so vse veje in vejice bele. Bela barva odbija solčne žarke in drevje se zato manj ogreje in pozneje

žene in cvete. Da nam apno ne zamaši brizgalnice, moramo pred škropljenjem godljo prelisti skozi fino platno, da pesek in druga nesnaga ne pride v škroplilnico.

Strokovni učitelj Brüders.

Zborovanja podružnic.

— **Slovenji Gradec.** Tukajšnja kmetijska podružnica priredi v nedeljo dne 25. februarja 1912 ob 9. uri dopoldne v dvorani okrajnega odbora v Slovenjem Gradcu svoj prvi občni zbor po običajnem dnevnem redu. Člani podružnice in prijatelji kmetijstva, udeležite se zborovanja polnoštevilno.

Vodstvo.

— **Sv. Štefan pri Šmarju.** Kmetijska podružnica za občine Slivnica-Sv. Štefan-Žusem ima prvo postno nedeljo 25. februarja ob 1/24. uri popoldne pri Martinu Johanu v Drobinskem svoj občni zbor po sledečem sporedu: 1. Pozdrav in poročilo načelnika o podružničnem delovanju v minulem letu. 2. Volitev dveh pregledovavcev računov pretečenega, oziroma zadnjih dveh let. 3. Volitev načelnika in odbora za prihodnjo triletno dobo. 4. Volitev odposlanca k občnemu zboru c. k. kmetijske družbe v Gradcu. 5. Vplačevanje udnine in sprejem novih udov. 6. Razni predlogi in nasveti. Vsi udje se vabijo, da se občnega zbora zanesljivo udeležijo v polnem številu.

Načelnstvo.

Iz podružnic.

— **Petrovče.** Občni zbor kmetijske podružnice žalske se je vršil dne 21. januarja t. l. v gostilniški dvorani Hausenbihlerjevi v Žalcu. Bil je zelo dobro obiskan, kajti blizu 100 zavednih kmetovavcev se je zbralo ta dan na zbirališču. Načelnik podružnice gospod Roblek je izrazil svoje zadovoljstvo nad lepim številom udeležencev in razmotril naš gospodarski položaj. O delovanju podružnice je poročal njen tajnik gospod nadučitelj Ernest Slanc. Priporočal je združevanje kmetskega ljudstva, kajti posamezno tavajoči ne bomo dosegli ničesar, dočim bode uspeh kmetov le takrat zasiguran in popolen, ako bomo spoznali potrebo izobrazbe in stanovske združitve. Da pa doseže naša podružnica uspeh, ni dovolj, da je v članjenih 125 udov, ampak to število se mora podvojiti, kar je z ozirom na veliko obsežnost okoliša prav lahko mogoče. Seveda ne sme nikdo misliti, da bo za 3 K udnine dobil že prvo leto bogve koliko nazaj; že sam „Gospodarski Glasnik“ je radi dobre in poučne vsebine vreden 3 K, ne oziiraje se na vse druge ugodnosti, ki jih nudi kmetijska podružnica svojim članom pri naročevanju raznih gospodarskih potrebščin. Naj bi se kmetovavci vseh ugodnosti posluževali v obilnejši meri in z večjim zanimanjem sledili dobrodušnim napravam, ki so ustvarjene v njih prid. Iz tajnikovega poročila je dalje posneti, da je priredila podružnica v teku leta v podružničnem okolišu 8 predavanj in 4 demonstracije. Razpečalo se je 960 g umetnega gnoja, po znižani ceni se je oddalo udom 6 merjascev in raznega semena. Podružnični odbor je v štirih odborovih sejah razpravljal o mnogih važnih zadevah kmetijstva ter se obračal v mnogih zadevah za posredovanje na osrednji odbor. Iz blagajnikovega poročila posnamemo, da je imela podružnica leta 1911 K 466.93 dokočkov in K 376.16 stroškov, torej K 90.77 prebitka. O kmetijsko-knjigovodstvenem tečaju, ki se je vršil v začetku meseca januarja v Arjivasi, je poročal gospod Vinko Steiner. Udeležencev je bilo 7 deklet, 18 moških in 13 gostov. Ta tečaj je prepričal udeležence, da le kmetijsko knjigovodstvo more kmetu pokazati pot, da najde rane v svojem gospodarstvu. Globoko v spomin so se nam utisnili ti dnevi, polni najlepšega pouka. Kdo ne pozna gospoda potovalnega učitelja Goričana, ki nam je v domačih, prepričevalnih besedah predaval? Dolžni smo temu vsestransko izobraženemu strokovnjaku iskreno zahvalo, da nas ni samo opozoril na napake v kmetijstvu, ampak tudi kazal pot, kako jim v okom priti. V živih zgleddih nam je pojasnil sledeče nedostatke v kmetijstvu: 1. Predrago prevzemanje zemlje, ki se pri današnjem pomanjkanju delavstva ne more obdelovati; 2. predrage in prelepe stavbe gospodarskih poslopij, v katerih leži kapital, ki se nizko obrestuje; 3. predrago nepotrebno dokupovanje zemlje, ki se pri današnjem pomanjkanju delavcev ne more temeljito obdelovati; 4. nepotrebne tožbe, katerih posledice čutijo mnogokrat še potomci; 5. pri mnogih kmetijah pijančevanje; 6. pri mnogih tudi strastno stavljenje v loterijo. Pri prireditvi sta pomagala tudi podružnični tajnik nadučitelj Slanc in podpredsednik Vinko Steiner. Nato se je vršilo pre-

davanje deželnega živinozdravnika gospoda Zupančiča iz Žalca. V poljudnih besedah nam je predaval o „Prvi pomoči pri oboleli živini“. Prva pomoč pri navadnih boleznih in nezgodah pri živini je prepotrebna in velikokrat je odvisno od hitre in pravilne pomoči življenje živinčeta. Ker ni zmiraj živinozdravniška pomoč tako hitro na razpolago, je dolžnost vsakega gospodarja, da preskrbi prvo pomoč živinčetu sam. V svojem daljnem govoru je podal živinorejcem potrebna navodila za najhujšo silo. Povdarjal je, da je boljše in lažje, živino pred boleznimi varovati, kakor pa boleznii zdraviti. Marsikatera nesreča, marsikatera včasih celo neozdravljiva bolezen bi se dala s pravilnim in pametnim ravnanjem zabraniti. Kužna bolezen na gobcu in parkljih ali takoimenovana sli-navka nastopa navadno povsem milo; smrtni slučajji ne presegajo 1/2%. Najboljše sredstvo proti tej kugi je in bode edinole snaga. Posebna pozornost se mora posvetiti ranam med parklji, ki posebno nerade celijo. Da živina laže žveče, se ji mora hrana primerno pripraviti. Mleko se ne sme uživati surovo, ampak prekuhan; tudi teletom in svinjam naj bi se ne dajalo surovo mleko. Rdeča bolezen (rdečica) pri svinjah povzroča leto za letom velikansko gospodarsko škodo. V bodoče se ji mora posvetiti veliko več pozornosti in vsak svinjerejec bi se naj posluževal edino zanesljivega sredstva proti tej bolezni — cepljenja. „Zrnicasti izpuščaj“ ali smolika na spolovilih goveda je takoj za pomanjkanjem krme najglavnejši vzrok, da je govedoreja po izkazu zadnjega štetja tako nazadovala. Hitro napahovanje pri govedu se zgodi zelo pogosto in pri zdravljenju je prva dolžnost, da vetrove in blato kolikor mogoče hitro odpravimo. Najzanesljivejše sredstvo je požiralnikova cev, katero bi naj imel vsak večji posestnik ali vsaj vsaka vas. Požiralnikova cev rabimo tudi zelo uspešno, če obtiči kaka tuja stvar v požiralniku goveda. Odločno se svari pred razvado, da se vliiva živinčetu, ki ga napenja — petrolej ali kaka druga smrdljiva stvar. „Grizenje“ (kolika) je najbolj razširjena notranja bolezen pri konjih. Posebno hitro rado pride grizenje po zavživanju rži in koruze. Najboljše žito za konje je oves, ki mu daje moč in ne napenja. Na koliki bolan konj se ne sme valjati; ako bi vendar hotel to storiti, je konja izprejavati ter tako preprečiti valjenje. Konj se naj večkrat dobro drgne po trebuhu in hrbtu; za notranje zdravilo se mu naj da kamiličinega čaja z grenko soljo. „Za izpiranje ran“ se naj rabi snažna, prekuhana voda in tej se naj primeša kaka razkuževalna tekočina. „Pri porodu“ je treba imeti potrpljenje in nikdar ne prej vleči, dokler se nismo natanko prepričali o pravilni legi živinčeta. „Pri izstopu maternice“ (trut) je treba paziti, da živinče ne stopi na njo in da se preveč ne onesaži, dokler ne pride živinozdravniška pomoč. Paziti je treba tudi, da krava z lizanjem ne rani telečji popek. Navadno ni potrebno pri teletu popkovine podvezati; pri žrebetu bi se naj podvezala popkovina štiri prste pod popkom samim s snažnim tenkim trakom. — Povdarjal je gospod predavatelj še, da si hočejo živinozdravniki s predavanji sami vzgojiti takozvane „živinozdravniške pomočnike“ in ti bodo naši živinorejci sami. Zato bi bilo zelo nespametno, da bi trosile dežele po nepotrebem denar za kurze „mazačev“, ki bi bili naši živinorejci samo na škodo. — Predavanju je sledilo burno ploskanje v dokaz, da je gospod živinozdravnik Zupančič s svojim govorom vsestransko zadovoljil in da uživa pri naših kmetovavcih in živinorejcih splošno zaupanje. Na novo je pristopilo k podružnici 12 kmetovavcev. Za odposlanca na občni zbor c. k. kmetijske družbe sta bila soglasna izvoljeni gospoda Franc Roblek, veleposestnik v Žalcu in Ernest Slanc, nadučitelj v Petrovčah. Po izčrpanem dnevnem redu zaključil gospod načelnik zborovanje z željo, da bi vsi kmetovavci spoznali važnost organizacije in združenja kmetskega stanu, da bi število udov naše podružnice vedno naraščalo in bi čut vzajemnosti prešinil vse še izven podružnice stoječe kmete. Ernest Slanc, tačasni tajnik.

— **Podružnica za vranski okraj.** Dne 18. januarja t. l. je imel odbor tukajšnje podružnice pod predsedstvom gospoda Raka v šoli na Gomilskem redno sejo, katere so se udeležili skoro vsi gospodje odborniki. Pohvalno se mora omeniti mirno in stvarno obravnavanje posameznih točk dnevnega reda. V uvodu je podal gospod predsednik izid občnega zbora in naznanil, da je tajniški posel prevzel gospod Lorber, ker je pri občnem zboru izvoljeni odbornik izjavil, da vsled oddaljenosti od predsednika ne more prevzeti tega mesta. Odbor je

vzel ta ukrep na znanje in ga odobril. Pri ostalih točkah dnevnega reda občnega zbora se izvolita za odposlanca h glavni skupščini v Gradec gg. Schaur Franc, veleposestnik v Brodeh in Leopold Apat, veleposestnik v Kaplji. Glede občnega zbora tukajšnje podružnice se enoglasno sklene, ustreči želji vranskih odbornikov, ki sta predlagala v to Vransko. Gospoda odbornika sta s tem sprejela važno nalogo, vse potrebno ukreniti, da bo zborovanje mnogobrojno obiskano, da bo do tega časa pristopilo več udov iz tega okoliša, sicer ne kaže v prihodnje radi par udov sklicati zborovanje v skrajni del okraja. V zadevi prispevkov za ustanovitev potovalnega sklada ne more podružnica žal ničesar storiti; pripozna važnost kmetijskih potovanj, vendar ji primanjkuje sredstev v podporo takega prizadevanja; tu bi naj država kaj storila. Podružnica bode tudi v prihodnje naročevala za svoje ude umetna gnojila in druge gospodarske potrebščine; neudje ne morejo biti deležni raznih ugodnosti, katere jim nudi podružnica, kar je povsem umevno, ker nič ne prispevajo v pokritje podružničnih stroškov. Sklene se tudi, da bodo trgovci — udje podružnice — dobivali gnojila edino le za lastno potrebo. Z ozirom na cene umetnih gnojil je omeniti, da se ne smejo presojati po teži gnojila, ampak po vrednosti njihove množine rastlinskih redilnih snovi in da imajo gnojila, ki jih oskrbuje članicam Zveza kmetijskih zadrug, zares navedene odstotke redilnih snovi, zato naj nikogar ne moti pri nakupu gnojil znabitna nižja ponudba kakega prekupca — tako gnojilo je po kakovosti mnogo slabše, kajti Zveza kmetijskih zadrug, ki naroča ogromno množino gnojil, oddaja gnojila po najnižjih cenah, ki so sploh mogoče. Ne zaupajte torej prekanjenim ponudbam in poslužujte se izključno podružničnega posredovanja. Nadalje se je sklenilo predložiti O. O. razne predloge, ki se naj obravnavajo pri glavnem zborovanju*.

Lorber.

Vposlano.

C. k. železniško ministrstvo je, kakor je znano, na nasvet raznih kmetijskih korporacij dovolilo za posamezna gnojila 50% popusta pri vožnini, a ne za vse leto, ampak le za čas od 1. februarja do srede maja t. l. Med temi gnojili uživa ugodnost znižane vožnine tudi Tomaževa moka, gnojilo, ki se lahko uspešno rabi, kakor kaže izkušnja, nele v jeseni, ampak tudi v spomladi.

Zato priporočamo kmetovavcem in vsem zanimancem, naj si naročajo Tomaževo žlindro v celih vagonih v času, za katerega velja znižana vožnina, ker pride vsled te ugodnosti, ki je na dobro samo prejemniku blaga, Tomaževa žlindra mnogo ceneje, ko po 15. maju.

Opozarjamo na inserat biroja čeških Thomassovih tvornic, Dunaj I., Bauernmarkt 13, v naši današnji številki.

Smolika. (Iz „Dorf-Zeitung in Hildburghausen“, št. 4, 1912.) Jako poučno sliko o škodi, ki jo naredi smolika (nalezljiva bolezen na živalskih spolovilih) nam kaže letošnje štetje živine po nekaterih krajih, če primerjamo ž njim številke iz prejšnjih let. V Westenfeldu je nazadovale število telet za skoro 20% in v Harrasu skoro za 10% v primeri z dosedanjim normalom. Ob enem vidimo, da nazaduje v Harrasu tudi število krav; saj se morajo zavreči vse one, ki so vsled popolne oslabelosti ali neplodnosti postale za rejo neporabne. Iz teh podatkov naj posamezne občine posnamejo škodo, ki jo naredi smolika. Če se takoj v začetku vsi živinorejci združijo proti nji, se lahko prežene in zatre, toda le z vzajemnim sodelovanjem. Seveda se kmetje, ki imajo še zdravega bika, v začetku branijo, ko bi morali bika za kakih par tednov odstaviti in ne več pripuščati. Seveda uvidijo pozneje svojo nespamet, ko se krave več ne obrežijo in morajo oditi k mesarju. V Harrasu boleznii niso zdravili, dokler niso bile vse krave bolne in — bik ž njimi vred. Mlin v Bockstadtu, ki spada tudi v okrožje Harrasa, je poskrbel posebnega bika, zdravil krave in — pri teletih ni bilo škode. Po mnenju avtorja so najboljše sredstvo Bissulinove palčice za bika in kroglice za krave. Posameznik seveda ne more nič opraviti. V vseh slučajih pa je potreben živinozdravnik.

Opozoritev.

Današnji številki je priložena priloga o Tomaževi žlindri trdke Thomasphosphatfabriken v Berlinu, na katero s tem opozarjamo.

Prašanja in odgovori.

??

??

??

Gospode naročevavce

aljudno prosimo, naj se pri kupovanju blagovolijo sklicevati na naš list.

* Navedeni predlogi se tukaj ne omenjajo, ker so vsi stvarno zapoznani, kar bo cenjeno vodstvo podružnice videlo iz posebnega dopisa.

Opomba uredništva.

ZADRUGA.

Poročila Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem, r. z. z o. p.
Gradec, Franzensplatz št. 2.

I. Stanje članov Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem koncem leta 1911.

(Konec.)

	Prenos	55 284
VIII. Gospodarske nakupovalne in prodajalne zadruge	8	
1. Prva savinjska agrarna zadruga v Braslavčah.		
2. Kmetijska podružnica na Cvenu.		
3. Kmetijska podružnica v Žalcu.		
4. Kmetijska podružnica v Središču.		
5. Kmetijska podružnica v Križevcih.		
6. Kmetijsko društvo za okraj Ptujška okolica.		
7. Zadruga za vnovčevanje kmetijskih pridelkov v Gradcu.		
8. Kmetijska podružnica za Ernovž in okolico na Gomilici.		
IX. Zadruga za vnovčevanje sadja	1	
I. štajerska zadruga za vnovčevanje sadja v Mariboru.		
X. Semenorejska zadruga	1	
I. štajerska zadruga za rejo travinega in deteljnega semena v Eisbachu.		
XI. Trsničarske zadruge	4	
1. I. štajerska trsničarska zadruga pri Sv. Lovrencu v Slov. gor.		
2. Trsničarska zadruga pri Sv. Bolfenku pri Središču.		
3. Trsničarska zadruga v Žetalah pri Rogatcu.		
4. Trsničarska zadruga v Ljutomeru.		
XII. Mlinarski zadruge	2	
1. Mlinarska zadruga v Dietersdorfu pri Fohnsdorfu.		
2. Mlinarska zadruga v Stubenbergu.		
XIII. Zadruge za vnovčevanje živine	3	
1. Zadruga za klanje živine in vodenje mesa za politični okraj Weiz.		
2. Zadruga za vnovčevanje živine za Lebring in okolico v Lebringu.		
3. Zadruga za vnovčevanje živine pri Sv. Miklavžu v Sausalu.		
D. Kmetijska društva.		
I. Sadjerejski in vinorejski društvi	2	
1. Štajersko sadjerejsko društvo v Gradcu.		
2. Vinarsko in sadjerejsko društvo v Ernovžu.		
II. Kletarsko društvo	1	
Kletarsko društvo v Radgoni.		
III. Mlekarsko društvo	1	
1. štajersko društvo za kontrolo mleka v Mariboru.		
IV. Druga društva.		
1. Kmetijski kazino v Groß-Hartmannsdorfu.		
2. Kmetijsko društvo v Ptuj.		
3. Kmetijsko društvo v Radvanji.		
E. Centralna društva.		
I. C. k. kmetijska družba za Štajerskov Gradcu	1	
II. Zveza muredolskih živinorejskih zadrug pri Sv. Michaelu nad Ljubnim (Gor. Štaj.).	1	
Prenos	80 284	

III. Zveza pincgavskih živinorejskih zadrug v Gröbmingu	1	
IV. Zveza zadrug za rejo gorskih lisccev na Gornjem Štajerskem v Oberwölzu	1	
V. Zveza marijadvorskih živinorejskih zadrug v Neumarktu	1	
Torej je vseh članic skupaj	367	

I.

Poročila glede blagovnega prometa.

1.

Cenovnik umetnih gnojil za leto 1912.

Splošni pogoji pri naročevanju.

Vse cene so proste, brez obveznosti za spremembo cene alikolikosti, plačljive netto kassa v 14 dneh po prejemu računa nam v Gradcu.

Če se ta plačilni rok prekorači, se zaračunajo zamudne obresti.

Zvezi ni treba, predno izvrši kako naročilo, posebe naznaniti, da se je cena med tem zvišala. Naročila nam morajo priti vedno od kakega pri nas včlanjenega društva (kmetijske zadruge, posojilnice, c. k. kmetijske družbe v Gradcu), ker naročil posameznih oseh ne moremo izvrševati.

Reklamacije se morajo poslati takoj ko blago pride. Razloček v teži povrne železnice le tedaj, če se je pošiljatev, ko je došla, na železnici uradno stehala. Kot temelj za račun služi vedno teža pri oddaji.

Pošiljatve, ki so došle na končno postajo poškodovane, se ali sploh ne smejo prevzeti, ali pa samo pod tem pogojem, če kompetentni železniški urad potrdi na tovornem listu poškodbo brez vsake klavzule, ker je brez takega potrdila vsaka reklamacija brez uspeha.

Pri pošiljativah, pri katerih se zaračuna tovarnina, se mora tovarni list, kakor hitro je pošiljatev došla, poslati Zvezi.

Reklamacije zaradi pravilnosti naših računov lahko vpoštevamo le v teku 14 dni po prejemu računa. Če se prekorači rok, si zaračunamo 6% zamudnih obresti.

Tomaževa žlindra.

Cena za Tomažovo moko, ki se naroči za leto 1912, znaša po skupni vsebini fosforjeve kisline, s 15 do 20% skupne fosforjeve kisline, kakršen je pač fabrikat, z 80% raztopljivosti v citronski kislini in 75% fine moke:

A. Od železnice v Solnogradu:

V mesecih januar do junija po 32 v za kilogramostotek skupne fosforjeve kisline.

pri 16%	K 512.—	pri 19%	K 608.—
" 17%	" 544.—	" 20%	" 640.—
" 18%	" 576.—		

Od julija do decembra pa po 32 v za kilogramostotek skupne fosforjeve kisline.

pri 16%	K 520.—	pri 19%	K 617.50
" 17%	" 552.50	" 20%	" 650.—
" 18%	" 585.—		

B. Od železnice v Trstu,

za one kraje, pri katerih je Trst kot tovarna baza ugodnejši:

Od januarja do decembra po 32 v za kilogramostotek skupne fosforjeve kisline:

pri 16%	K 528.—	pri 19%	K 627.—
" 17%	" 561.—	" 20%	" 660.—
" 18%	" 594.—	" 21%	" 693.—

za vagon z 10.000 kg, brutto za netto z vrečo, v vrečah po 100 kg.

Manjše množine ko en vagon oddajamo od naših skladišč. V tem slučaju pride cena za 18% Tomažovo žlindro skupno s stroški za vlaganje na priliko:

		Januar—junij	julij—dec
od skladišča v Ljubnem	kakih K 6.45		K 6.55
" " " Lieznu	" " 6.80		" 6.40
" " " Gradcu	" " 6.85		" 6.95
" " " Mariboru	" " 6.75		" 6.75
" " " Celju	" " 6.65		" 6.65

pri 100 kg z vrečo vred.

Zveza daje svojim članicam (zadruham, društvom, kmetijskim podružnicam), če naročijo umetna gnojila v celih vagonih, pri vsakih 100 metrskih stotih 45 K popusta.

Gnojila pošljemo poljubno od kakega tuzemskega ali inozemskega skladišča ali tvornice.

Voznina mora plačati kupec; večja ali manjša voznina se pri naročevanju v celih vagonih v fakturi zaračuna. Frankatur ne moremo prevzeti.

Drugi pogoji pri nakupu in oddaji so izšli v 5. številki „Zadruge“, 15. marca 1912.

Vse naročbe se zaračunajo samo in edino le na podlagi teh pogojev.

Kajnit

z 12.4% čistega kalija zaračunamo v celih vagonih z vrečo vred od proge Lindau—Passau pri 100 kg za 3 K 70 v, v manjših množinah pa od skladišča v Gradcu kakih K 5.15

" " " Lieznu	" " 4.60
" " " Ljubnem	" " 4.80
" " " Mariboru	" " 5.60
" " " Celju	" " 5.65

Kajnit, pomešan s šoto, je pri 100 kg za 20 v dražji.

Cel vagon s 100 metrskimi stoti kajnita pride za 3 K seneje.

Kalijevo sol

s 40% čistega kalija z vrečo vred od proge Lindau—Passau stane 100 kg 10 K 80 v, v manjših množinah pa

od skladišča v Gradcu	kakih K 12.—
" " " Lieznu	" " 11.50
" " " Ljubnem	" " 11.60
" " " Mariboru	" " 12.00
" " " Celju	" " 12.00

Cel vagon s 100 metrskimi stoti kalijeve sole pride za 15 K ceneje.

Čilski soliter

100 kg stane v malih množinah z vrečo vred od skladišča v Celju . . . . . K 27.—

" " " Mariboru	27.50
" " " Gradcu	27.70

Kostna moka II (razklejena)

s približno 30% fosforjeve kisline in kakih 1/2 do 1% dušika v vrečah po 100 kg z vrečo vred v celih vagonih od Gradca stane K 9.15, v manjših množinah od Gradca pa 100 kg K 9.45.

Kostna moka I (razklejena in parjena) s približno 21% fosforjeve kisline in 3 1/2% dušika v vrečah po 100 kg z vrečo vred v celih vagonih stane od Gradca 11 K 45 v, v malih količinah 100 kg od Gradca 11 K 75 v.

Kostne moke superfosfat

s 16 do 18% raztopljive fosforjeve kisline in 0.4% dušika z vrečo stane pro kilogramostotek fosforjeve kisline od Gradca ali Hrastnika 55 v.

V manjših množinah stane od Gradca po železnici 100 kg 10 K 60 v.

Rudninski superfosfat

s 16 do 18% raztopljive fosforjeve kisline stane pro kilogramostotek fosforja z vrečo v celih vagonih od Gradca ali Hrastnika 49 v.

V manjših množinah stane od Gradca po železnici 100 kg 9 K 50 v.

Če se naročajo superfosfati kostne moke ali rudninski v celih vagonih, ni treba plačati voznine.

Gnojilna sadra (gips).

a) „Vorderbrühler“ modra 100 kg od železnice Mödling z vrečo, samo v celih vagonih, 2 K 70 v;

Voznina od Mödlinga do Gradca pride približno na 79 K.

b) „Göriacher“ v celih vagonih z vrečo pri 100 kg od postaje Au-Seewiesen stane 1 K 70 v.

Žveplo (smleto).

Ventillato Trezza 85/95 %, najboljša kakovost, v vrečah iz bombaževine po 25 kg stane 100 kg od našega skladišča v Mariboru K 21.50.

I. bakrena galica.

98/99 % v vrečah po 100 kg, tehtano z vrečo, od naših skladišč v Celju, Mariboru, Ptuj in Gradcu stane 100 kg v originalni vreči K 60.50.

V vrečah po 50 kg se cena pri 100 kg poveča za 60 v.

Če se vzame nad 1000 kg, se računa cena franko prejemne postaje.

Zdrobljeno apno

nasipano v vagone, stane od graškega kolodvora 100 kg K 1.50, od peggauskega pa K 1.30.

Apno v kosih,

nasipano v vagone, stane v celih vagonih od graškega köflaškega kolodvora 100 kg K 1.87.

Klajno apno

s 40 do 42 % fosforjeve kisline v vrečah po 50 kg, tehtano z vrečo vred stane od skladišča na Dunaju 100 kg K 20.—, od skladišča v Mariboru 100 kg K 21.—.

Melasina močna krmila

iz tvornice c. k. kmetijske družbe na Dunaju v Brucku ob Muri:

	Cena za 100 kg
Štv. I melasa s palmovim jedrjem . . .	K 16.75
„ II „ „ „ in kokosom . . .	16.95
„ IV „ „ „ palmovimi otrobi . . .	15.70
„ V „ „ „ z otrobi . . .	16.30
„ VI „ „ „ drožmi . . .	18.—

Cene so računane od tvornice v Brucku-Kyrallyhidi, tehtano je z vrečo, ki se zaračuna s 60 v. Če se vreče v teku 4 tednov vrnejo poštine prosto na južni kolodvor v Gradcu, se za vsako vrne 60 v.

Pri celem vagonu z 10.000 kg pride cena za 20 K cenejša.

Od naših skladišč v Ljubnem, Gradcu in Račah je cena pri 100 kg do 1. aprila za 1 K višja, od 1. aprila naprej pa za enkrat za 1 K 40 v.

Moka iz prg morskega semenja, svetla, z zajamčenimi 50% surove tolsče in proteina z 1 1/2 % svobode stane 100 kg K 17.50, z vrečo tehtana, od Trsta ali Reke po naši izberi, dostavljiva do maja 1912.

Rafija

najboljša Majunga stane od graškega kolodvora 100 kg 80 K.

Mešanice travinega semenja.

Vrsta	Cena za 1 kg
Kisel travnik in lahka zemlja . . .	K 2.10
„ „ „ srednje težka zemlja . . .	2.40
„ „ „ težka zemlja . . .	2.20
„ „ „ močvirna zemlja . . .	2.30
Trajna paša . . .	1.80
Alpska paša . . .	2.40
Posevek . . .	2.20
Začasen travnik in lahka zemlja . . .	1.60
„ „ „ srednje težka zemlja . . .	1.80
„ „ „ težka zemlja . . .	1.90
Trava z deteljo 1—2 letna lahka zemlja . . .	1.40
„ „ „ „ srednje težka zemlja . . .	2.—
Trava z deteljo 1—2 letna težka zemlja . . .	1.60
„ „ „ 4—6 lahka zemlja . . .	1.90
„ „ „ „ srednje težka zemlja . . .	2.10
Trava z deteljo 4—6 letna težka zemlja . . .	2.—

Posamezne vrste travnih semen.

Č pomeni čistost semenja, K pa kaljivost.

Vrsta	Cena za 1 kg
Esparzeta, oluščena Č 98%, K 85% . . .	K 1.30
Zlata trava Č 95%, K 95% . . .	2.70
Zlati oves, pravi Č 70%, K 85% . . .	6.—
Medena trava, zluščena, Č 85%, K 85% . . .	1.70
Zolta detelja Č 98%, K 92% . . .	1.50
Pasji rep (grebenčica) Č 97%, K 90% . . .	2.20
Pasja trava Č 95%, K 90% . . .	2.—
Inkarnatka . . .	1.10
Lucerna, izvorna iz Provence Č 99%, K 90% . . .	2.—
Pahovka, angleška Č 90%, K 90% . . .	—60
„ italijanska Č 95%, K 75% . . .	—65
„ francoska Č 60%, K 78% . . .	1.30

Latovska, navadna Č 90%, K 90% . . .	K 3.70
„ travniška Č 90%, K 80% . . .	3.50
Svetla trava Č 80%, K 70% . . .	7.—
Rdeča detelja, izvorna štajerska Č 98%, K 92% v izvornih vrečah po 100 kg . . .	2.10
pod 100 kg . . .	2.20
Ruchgras Č 95%, K 70% . . .	4.—
Rman (vrtič) Č 80%, K 70% . . .	11.—
Rožičasta stročna detelja Č 96%, K 70% . . .	3.20
Švedska detelja Č 97%, K 90% . . .	2.50
Biljnica, trda Č 70%, K 85% . . .	1.50
„ trstikača Č 90%, K 90% . . .	2.40
„ rdeča Č 90%, K 75% . . .	2.10
„ ovčja Č 70%, K 85% . . .	1.50
„ travniška Č 95%, K 95% . . .	3.90
Gorčica, zolta . . .	—45
Timotejka Č 97%, K 90% . . .	2.10
Stoklasa, pokončna Č 80%, K 70% . . .	1.60
„ gladka Č 85%, K 80% . . .	1.—
Bela detelja Č 97%, K 90% . . .	4.—
Lisičji rep, Č 65%, K 85% . . .	3.20
Uročnik Č 90%, K 80% . . .	1.90

Pesino seme.

Eckendorfer, zolta, Orig. Borries, I. nasevek . . .	2.90
„ „ „ domača . . .	2.60
„ „ „ rdeča . . .	2.60
Mammut, rdeča . . .	2.40
Oberndorfer, zolta . . .	2.60
Zitno seme in seme za zeleno krmo.	

Oves:

	Cena za 100 kg
Kanada posevek . . .	K 25.—
Duppauer II. posevek . . .	28.—
Svalöfski I. posevek . . .	28.—
Gorski črni oves . . .	28.—
Letna rž:	
Johanniskorn . . .	33.—
Petkuški posevek . . .	30.—
Letni ječmen	
Raabski . . .	K 28.—
Letna pšenica	
Moravska . . .	K 33.—
Ajda	
črna štajerska . . .	K 23.—
Letni grah	
moravski . . .	K 31.—
Letna graholjka	
ogrska, presejana . . .	K 28.—

Vse cene so nastavljene brez obveznosti, dokler je kaj zaloge; pri travinem, pesinem in detelnem semenu so navedene cene za 1 kg, z vrečo vred, ki se ne vzame nazaj; pri žitnih semenih se za vrečo zaračuna 1 K, ki pa se za vsako vrečo povrne, če se vreče vrnejo v teku štirih tednov franko na graški južni kolodvor.

Za navedene odstotke čistosti in kaljivosti semen jamči Zveza po določbah c. k. postaje za kontrolo semen na Dunaju s svobodo 5 % do skupne cene, vendar pa ne črež njo. Za rast in pridelek, kakor tudi za druge stvari, ki se pri rastlini pokažejo na polju, ne prevzamemo nikake odgovornosti.

Mešanice so narejene iz detelnega in travinega semenja, ki je navedeno v našem cenovniku in so zato zelo porabne.

Vse seme je dobro očiščeno in popolnoma ustreza glede čistote in kaljivosti.

Eventuelne pomanjkljivosti se naj takoj na železnici uradno konstatirajo in dopisu se naj priloži od železniškega urada potrjeni vzorec.

Pri travinem in detelnem semenu se naj vzame vzorec iz vsake vreče zgoraj, v sredi in spodaj; pri žitnem semenu pa iz vsake vreče po en vzorec in vsi ti vzorci se naj dobro premešajo in iz njih napravi poprečen vzorec.

Zveza opozarja na to, da se pri nji lahko ugodno naročijo žita za krmo, za mlin, otrobi, moka za krmo in priporoča naročila v celih vagonih, ker pride potem vožnina ceneje.

Ravno tako lahko Zveza vsled svojih stikov z največjimi specialnimi tvornicami ceno in zanesljivo poskrbi najrazličnejša orodja, stroje in druge potrebščine.

III.

Zadružna vnovčevalnica živine pri Zvezi gospodarskih zadrug na Štajerskem.

Pregled ponudb in naročil.

Pozor!

Od Zveze gospodarskih zadrug na Štajerskem ustanovljena posredovalnica za prodajo plemenske in rabne živine priobčuje spiske ponudb in zahtev

za plemensko in rabno živino (govedo, svinje, ovce, koze), da lahko stopijo interesi med seboj v direktno tržno zvezo.

Niti kupec niti prodajavec nista s svojo prijavo obvezana, da bi morala živino prodati ali kupiti le s posredovanjem Zveze; to jima je popolnoma prepuščeno na prosto roko.

Delovanje posredovalnice in prejem ponudb sta popolnoma brezplačna. Pač pa morajo vsi, ki se poslužujejo Zvezine posredovalnice, Zvezi nemudoma naznaniti, če so pripravljeno živino že prodali ali iskano kje drugje kupili.

Posredovalnica ne prevzame za pravilnost podatkov v ponudbah in glede zanesljivosti in poštenosti pozameznih strank nobene odgovornosti. Kupcem se priporoča, naj vprašajo z dopisnico, ali je živina še na prodaj, predno se peljejo k ponujavcu.

Zaradi formularjev za prijave in sploh vseh stvari, ki zadevajo označeno posredovalnico, naj se interesi obrnejo naravnost na Zvezo gospodarskih zadrug v Gradcu, Franzensplatz 2/I.

Živinski sejmi v Gradcu meseca februarja in marca 1912.

Sejmi z rogatino: 22. in 29. februarja in 7., 14., 21. in 28. marca.

Sejmi z malo klavno živino: 16. in 23. februarja in 1., 8., 15., 22. in 29. marca.

Konjski sejem: 7. in 16. marca.

Ponudbe:

Osrednja zadruga za rejo in vnovčevanje živine v Mariboru, Stolna ulica 6, proda več lepih molznih krav in plemenskih bikov.

Kmetijska podružnica v Lonču proda več volov za pitanje, 100 kg po 90 do 92 K.

Graščina Brunnssee, pošta Weitersfeld, proda lepega, velikega, dorastlega yorkshirskega merjasca.

Hugo pl. Baltz, graščina Hollererhof, pošta Rein pri Gratweinu proda 1 simmentalsko kravo, prav lepo, 680 kg težko, s 6 teletom, za 550 K; 1 pingavsko kravo, 500 kg težko, brejo, za 500 K; 1 muredolsko kravo, blizu 400 kg težko, 6 mesecev brejo, za 360 K.

Anton Puntigam, posestnik v Neusetzu, pošta Straden, proda dva lepa plemenska bika, pingavska križanca, prvi je star 2 leti in 350 kg težak, drugi 18 mesecev in 500 kg težak, za vsakega po 100 K za 100 kg od hleva.

Karl Pongratz, po domače Tschreppl, v Osterwitzu, pošta Lonč, proda tri pare volov, muredolcev, 4 do 5 let starih, primernih tudi za pitanje; 1. 1300 kg 1200 K; 2. 1260 kg 1150 K; 3. 1100 kg 1000 K.

Franc Pongratz, po domače Schober, v Osterwitzu, pošta Lonč, proda 4 letno, 600 kg težko muredolko, ki je povrgla 30. novembra 1911; pripuščena je 5. januarja 1912, daje na dan 7 l mleka in stane 600 K; nadalje 4 pitane marijadvorske vole, 5 let stare, 1450 in 1200 kg težke, 100 kg za 100 K.

Karl Krammer, po domače Gränbauer, v Osterwitzu, pošta Lonč, proda 2 marijadvorska vola, 4 leta stara, 1000 kg težka, 100 kg za 100 K.

L. Wrazfeld na Mesinčnem vrhu, pošta Podlehnik, odda 15 mesecev starega pingavskega bika in tri pingavske bikiče; prvi je star 3 mesece, drugi 2 meseca, tretji 4 tedne. Cena K 1.10 do K 1.20 kila.

Graščinska uprava Viktorja Freiherrja von Hessler-Herzingena v Groß-Lobmingu proda 7 čistoplemenskih bikov, starih od 15 do 24 mesecev, za zmerno ceno.

Jožef Stoiser, po domače Wiesenbauer v Brüngrabnu, pošta Sv. Andraž v Sausalu, proda 4 leta starega in 600 kg težkega muredolskega bika za 600 K.

Franc Schallhammer, mlinar v Tilmiču, pošta Lipnica, proda 2—3 letna vola, kakih 1000 kg težka, 100 kg za 104 K.

Jožef Fladerer v Hainfeldu, pošta Ilz, proda kravo s teletom, povrženim 3. februarja 1912, približno 550 kg težko, za 600 K.

Janez Küberl v Wundschuhu, proda zelo lepega 1 1/4 leta starega bernskega bika od dobre dojnice, težkega nad 400 kg, 100 kg za 95 K; tudi ga zamenja za brejo telico ali brejo mlado kravo.

Jožef Ornik, župan na Ptuj, proda 4 mesece starega montafonskega bikiča, povrženega od importirane montafonke.

Otto Haller-Haller v Kammernu, proda 2 muredolska bika: eden ima rodovniško številko 56, je star dve leti in 4 mesece, dober za skok, pleme, vlak in ježo, zemeljske barve, na vratu in repu črn, tipična muredolska pasma. Za glavo, vrat, život in hrbet zasluži najboljšo noto, ravno tako za delo in porabnost. Cena za 1 kg žive teže 2 K. Drugi bik je dorastel 9. februarja 1912 prvo leto, je izbornega pokolenja, temne barve in čiste muredolske pasme; noge, križ in glava so posebno dobro razviti. Težak je 285 kg, kila žive teže stane K 1.80.

Fritz Schicher v Nestelbergu, pošta Groß-Klein, postaja Heimschuh, proda zaradi pomanjkanja prostora nad 600 kg težko kravo (Simmenthaler x Kuhländer), brez napake, dobro tudi za vprego; v maju bo povrgla tretje tele. Cena ji je 700 K.

Zadruga za vnovčevanje živine v Lebringu in okolici proda: pinegavskega bika, 2 1/2 leta starega, lepo raščenege, že vpreženega, kakih 700 kg težkega in z državnim darilom premiranege, za 700 K; brejo marijadvorsko telico, 350 kg težko, za 360 K. Oba se lahko ogledata pri Antonu Vollmannu v Gornjem Tilmiču. Nadalje več parov vprežnih volov razne velikosti. Vpraša se naj pri poslovodji zadruga Janezu Holzerju v Gralli pri Lipnici.

Naročila:

Franc Reinisch v Osterwitzu, pošta Lonč, kupi 30 do 40 ovac.

F. Gross, graščina Brindhof, pošta Studenci pri Mariboru ob Dravi, kupi 10 montafonk.

Prosimo, da se pri ponudbah živine navede po možnosti živa teža in cena.

Prijave za prodajo in nakup se priobčijo samo trikrat, če se nismo pismeno drugače pogodili.

Tržna poročila.

Graško tržno poročilo.

Sejem skrmu in slamo od 29. januarja do 4. februarja 1912. Pripeljalo se je 38 vozov s 495 metriskimi stoti sena in 33 vozov s 407 metriskimi stoti slame; sejem je bil slabše obiskan ko pretečeni teden. Cene so bile naslednje: Seno, kisló od K 5.60 do K 6.80, sladko od K 5.80 do K 7.—; ržena slama od K 4.60 do K 5.20;

pšenična slama od K 4.50 do K 5.—, ječmena slama od K —.— do K —.—; ovsena slama od K —.— do K —.—; ježna slama od K —.— do K —.—.

Sejem z rogato živino dne 8. februarja 1912. Prignalo se je 256 volov, 162 bikov, 150 krav, 6 živih telet in — konj, pripeljalo se je — mrtvih telet, — svinj, — drobnice.

Izvoz na Nižje Avstrijsko: — volov, 10 bikov. — krav, — telet; na Spodnje Štajersko: — volov — bikov, — krav; Gornje Štajersko: 40 volov, 16 bikov, 20 krav, — telet; Trst: 2 vola — bikov, 48 krav, — telet; Predarlberško: 10 volov, 6 bikov, 8 krav, — telet; Celovec — volov, — bikov, — krav, — telet; Primorsko volov, — bikov, — krav, — telet.

Cena je bila za 100 kilogramov žive teže: klavni voli, tolsti od 94.— do K K 102.— (izjemoma K 106.—), poltolsti od K 82.— do K 92.—, suhi od K 70.— do K 80.—; voli za pitanje od K —.— do K —.—; klavne krave: tolste od K 72.— do K 82.—, poltolste od K 54.— do K 70.—, suhe od K 46.— do K 52.—; biki od K 72.— do K 90.—; dojne krave do 4. teleta od K —.— do K —.—; črez 4. tele od K —.— do K —.—; breje od K —.— do K —.—; mlada živina od K 74.— do K 92.—

Sejem klavne živine dne 9. februarja 1912. Zaklana živina: 534 telet, 1974 svinj, 1 komad drobnice.

Cena klavne živine za 1 kilogram: teleta od K 1.28 do K 1.36; teleta Ia (izjemna cena) od K 1.38 do K 1.46; mlade svinje od K 1.44 do K 1.50; nemške mesne svinje od K —.— do K —.—; nemške pitanske svinje od K 1.36 do K 1.46; ogrske pitanske svinje Ia od K 1.50 do K 1.54; ogrske pitanske svinje IIa od K 1.36 do K 1.50; mesne svinje od K 1.24 do K 1.40; bosnjaške pitanske svinje, debele, od K 1.20 do K 1.28; bosnjaške pitanske svinje, suhe od —.— do K —.—; ovce od K —.— do K —.— kozlički in jagnjeta od K —.— do K —.—. Cena nazaduje.

Letni in živinski sejmi na Štajerskem.

Sejmi brez zvezdic so letni in kramarski sejmi; sejmi, znamenovani z zvezdico (*) so živinski sejmi, sejmi z dvema zvezdicama (**) pomenijo letne in živinske sejme.

Dne 19. februarja v Gornji Polskavi**, okr. Slov. Bistrica; v Pišecah**, okr. Brežice; pri Sv. Lenartu*, okr. Slov. Gradec.

Dne 20. februarja v Ormožu (sejem s ščetinarji); v Radgoni*.

Dne 21. februarja na Ptuj (sejem s konji, govedom in ščetinarji).

Dne 22. februarja na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); pri Sv. Filipu-Verače**, okr. Kozje; na Teharjih**, okr. Celje; v Velenji*, okr. Šoštanj.

Dne 23. februarja v Rogatcu (svinjski sejem).

Dne 24. februarja v Slov. Bistrici**, v Rogatcu**, v Kozjem**, pri Sv. Duhu-Loče**, okr. Konjice; v Laškem**, v Brežicah (svinjski sejem); v Vuzenici*, okraj Marnberg.

Dne 26. februarja v Vidmu*, okr. Brežice; v Lipnici*; v Arvežu**.

Dne 27. februarja v Ormožu (sejem s ščetinarji); v Ljutomeru**.

Dne 28. februarja na Ptuj (sejem s ščetinarji); v Mariboru*.

Dne 29. februarja na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem); v Gradcu*.

Dne 1. marca v Rogatcu (sejem s ščetinarji); na Planini*, okr. Kozje; v Marnbergu; v Konjicah*; v mestu Gradcu (sejem z zaklano malo živino).

Dne 2. marca v Pišecah**, okr. Brežice; v Brežicah (svinjski sejem); v Slovenjem Gradcu*.

Dne 3. marca na Vranskem**.

Dne 4. marca v Petrovčah*, okr. Celje; v Ormožu*; v mestu Celju*; v Lučah*, okr. Arvež; v Račah*, okraj Maribor; v Oplotnici*, okr. Konjice.

Cena deželnih pridelkov iz Štajerskega, Avstrije in Ogrske.

Mesto	Kil	Pšenica		Rž		Ječmen		Oves		Koruz		Proso	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje...	50	12 50	19 50	20	—	11 50	11	—	11	—	—	—	—
Ormož...	50	12 50	11 50	11 50	9 50	9 50	11	—	—	—	—	—	—
Gradec...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno...	50	12 35	11 35	10	—	11 20	10 50	—	—	—	—	—	—
Maribor...	50	11 25	9 75	9 50	10	10 50	10	—	—	—	—	—	—
Ptuj...	50	11 50	10	11	—	11 20	11	—	—	—	—	—	—
Inomost...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celovec...	50	11 93	10 42	—	—	10	10 25	—	—	—	—	—	—
Ljubljana...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pešt...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Solnograd...	50	12 60	11 70	—	—	11 40	11	—	—	—	—	—	—
Dunaj...	50	25 05	22 10	21 65	22 50	20 45	—	—	—	—	—	—	—
Linc...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Mesto	Kil	Ajda		Bob		Seno sladko		Seno kisló		Rižena slama		Ježna slama	
		K	v	K	v	K	v	K	v	K	v	K	v
Celje...	50	11 50	17	3	—	2 50	2 80	3 40	—	—	—	—	—
Ormož...	50	14	19	4	—	3 50	3	2 50	—	—	—	—	—
Gradec...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubno...	50	—	22	4 25	3 50	3 50	3	—	—	—	—	—	—
Maribor...	50	10	17 50	3 50	—	2 25	1 75	—	—	—	—	—	—
Ptuj...	50	11	17	3 50	3	3 20	2 80	—	—	—	—	—	—
Celovec...	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Pozor pred malovrednim blagom!

Thomasova moka I.

je najboljša in najcenejša fosforatno gnojilo, ki se lahko rabi vsak čas in pri vseh rastlinah.

Za čistost in za nakazano vsebino fosforjeve kisline, raztopne do zadnjega v citrónski kislini, kakor za fino zmleto moko, zaznamovano s

štiriperesno deteljico

garantira (jamči) znana in že z nad 30 letnimi, vedno sijajno uspešnimi skušnjami glede Thomasove moke 65-24

kupčijska pisarna za fosfatovo moko čeških Thomasovih tovarov Dunaj I., Bauernmarkt 13.

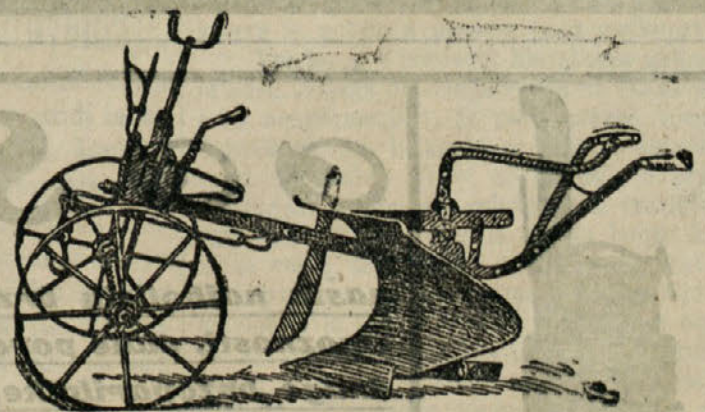

Oznanila

v „Gospodarskem Glasniku“ dosežejo pri veliki izdaji največjo razširjatev.

Tvornica za kmetijske stroje in pluge Jos. Kulterer St. Veit an der Glan, Koroško

izdeluje kot specialiteto daleč znane pluge iz stisnjenege jekla kakor **brabantske dvojnate in obratne pluge** s samodelnim vržajem in vse vrste **preprostih in dvojnih plugov.**

Cenike zastoj. 90—W

Cenike zastoj.

Štajerska in slavonska slivovka

konjak, droženka in brinovec, najboljših kakovosti iz lastne žganjarne. Raznovrstni cveti, jamajka-, kuba- in domači rum. Najfinejši likerji, pridobljeni potom destilacije. Posebnost: **Eckertova „Edelraute“**. Največja izbira ruskih in kitajskih čajev. Vinski jesih. Jesihov cvet.

C. in k. dvorni zalagatelj: **Albert Eckert, Gradec.**

Zaloga: Murplatz št. 6, nasproti lekarne „Pri zamorcu“.

51(075.3)
372.851(075.3)

COKAN, Aleksander

Matematika : zaporedja / Aleksander Cokan ; [risbe Darko Simeršek ; ilustracija Božo Kos]. — [3., popravljene natis]. — Ljubljana : Državna založba Slovenije, 1986 (Ljubljana : Ljudska pravica). — 87 str. : ilustr. ; 24 cm. — (Srednje izobraževanje / Državna založba Slovenije)

6.000 izv.

VII/2

1097/86 B-892 U-191

Če se krave ponovno pojajo

in se ne obrejšo, je to večinoma posledica takozvane smolike na spolovilih. Pri lečenju te bolezni se je izborno obnesel „Bissulin“, sredstvo, ki je brez duha (vonja), ki je ceno in hitro pomaga. Da se „Bissulin“, z uspehom rabi in dobi, je treba živinozdravniškega naročila. Varuje pa se naj vsaki pred ponareditvami. Pristni „Bissulin“ nosi ime na zavitku. Brošurice s sliko, predočujočo omenjeno bolezen, pošlje zastoj tovarna za kemične izdelke H. Trommsdorff, Aachen. (Sestava: 0,25% sozgodolovega živega srebra in mast.)

Najnovejšje in najboljše škropilnice za gnojnico

tudi prevozne, za škropljenje in napolnjevanje sodov. Ne rjavijo in ne zamrznejo. Vodoravno nesejo do 20 m. Ceniki gratis in franko.

Prva moravska tvornica za vodovode in sesalke

Ant. Runz, c. in k. dvorn. dobavnik, Mähr.-Weidkirchen.

Le Kometovi mlini

so sedaj najboljši stroji za pripravljane mečke in moke za pecivo.

Kilb (N.-A.), dne 1. februarja 1911.

Z Vašim mlinom (žrnjami) št. 4, katerega ste nam svoj čas poslali, smo, če bo vedno tako dobro služil, zelo zadovoljni. Z njim se da namleti v 1 uri 200 kg mečke (šrota) brez posebnega truda.

Z odličnim spoštovanjem beleži

4 7—24

Kmetijska zadruga v Kilbn.

prvi zavod za izdelovanje mlinskih kamnov E. J. HELLER, r. z. z. o. z., Sandau pri Lipi, Češko.

Titania

: kraljica posnemalnikov : najpopolnejša in najprimernejša mlečna centrifuga.

Brez vratnega ali nožnega podložka, brez vrvice, brez krožnikov, brez popravil. Bobenčkovo vreteno visi, stroj se lahko snaži, sam avtomatično maže in ostro posname (do 0,02%).

Posilje se na poskus. Iščete se dobri zastopniki.

Titania-Werke, Wels, Ober-Österreich.

Glavno zastopništvo za Štajersko: Franc Asen, Gradec, Mariengasse 22.

Cela obitelj

dobi ceno obleke, če si naroči ostanki iz tkalnice M. Jirsove v Novem Hradku št. 218 na Češkem, češnjevi, parhentovi, flanelovi, platna, oksforda i. t. d.: 2—8 metrov dolgi kosi, skupaj 40 metrov za 18 kroun, najboljših 40 metrov za 20 kroun po poštnem povzetju franko ali pa če se pošlje v naprej polovica. Nezadovoljujoče se radevolje izmenja ali pa vrne denar. Vzorce vsakovrstnega blaga razen ostankov pošilja zastoj in poštine prosto. 483—1

Za gnojenje : travnikov, pašnikov in deteljšč je : Tomasova žindra

z znamko Stern Marka „Zvezdo“

priznana najboljšje in najcenejše fosfornokislo gnojilo. Tudi za jesensko setev se lahko še uporablja, da se raztrosi po vrhu, za spomladno setev pa se lahko že sedaj v jeseni raztrosi po brazdah. 438-7 Zajamčeno čista Tomasova žindra znamke „Zvezde“ se dobi v trgovini „MERKUR“.

Peter Majdič, v Celju

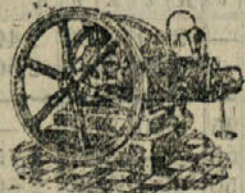
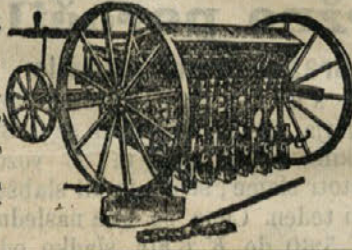
kjer je prodajna zaloga Tomasovih tovarov, r. z. z. o. z. v Berlinu. Varujte se malovrednega blaga in ponarejanj.

Gozdna drevesca

jako lepa, mnogo milijonov vsake vrste priporoča c. in k. nadgozdar Rud. Hacker v Kraljevem Gradcu iz lastnih drevesnic in sicer smreke, bore, macesne, jelke, akacije, hraste (navadne in rdeče ameriške), črne bore, weymuthove bore, jesene, javore, jelše, breze, breste, bukve, lipe, gloge i. t. d. Zahtevajte cenik. Gozdna drevesca se pošiljajo sedaj kot brzo blago skoro po enaki ceni, kakor tovarni. 36—3

Mavfarthov sejalni stroj „AGRICOLA“ (Model 1912)

Najenostavnejša sestava. Močna konstrukcija. Enakomerna setev. Kultivatorji, brane, valji, kakor vse kmetijske stroje najsolidnejše in najboljše izvršitve izdelajo in prodaja Ph. Mavfarth & Co., Dunaj II. Frankfurt o. M., Berolin, Paris. Katalog št. 82a z bogato vsebino zastoj in poštine prosto. Iščete se zastopniki. 70—5

CLIMAX motorji za surovo olje in lokomobile.

Motorji z visokim tlakom.

Najcenejši za kmetijstvo, industrijo in obrt.

Stotine zadovoljivih naprav že v obratih.

Stroški za kurjavo na HP in uro od 1 v naprej.

Ceniki in proračuni brezplačno.

Brez nevarnosti eksplozije. Brez kontrole finančne oblasti. Potrebuje malo vode.

Bachrich & Co., Dunaj, XIX/6

Heiligenstädterstraße 83 La.

Gospodje

naročevalci

se uljudno prosijo, da se pri naročevanju blaga sklicujejo na naš list.

Superfosfati

rudninski in živalski so najzanesljivejša in najcenejša fosfornata gnojila, ki so se obnesla v vseh vrstah zemlje. Vsebinska strogo zajamčena. Najzanesljivejše sredstvo, da si senoži hitro spet opomorejo, da pridelana krma dobi potrebno množino fosfornatih snovi (soli).

Superfosfat

ipovzroča pri žitu (silju) in sočivju, da se zrnje razvije popolnoma, da vsi sadeži, torej tudi krompir, repa i. t. d. pridobé na tečnosti in žlahtnosti. Razen tega ponujajo amonjakove, kalijeve in solitrne

superfosfate

vse tovarne za umetna gnojila, trgovci in kmetijske zadruge in kmetijske družbe :: :: :: 1—12

Centrala: PRAGA, Příkopí 17.

o o Sestav G o o

naših najboljših brzoparilnikov za krmo „ALFA“ prekaša vsled velike zmognosti, male porabe kuriva, preprostega, trpežnega sestava i. t. d. vse druge brzoparilnike, ter se pač z vso pravico imenuje najboljši in najcenejši brzoparilnik. — Ceniki brezplačno! — Dopisuje se slovensko!

Delniška družba **Alfa-Separator**

Dunaj, XII., Wienerbergstraße Nr. 31.

398—10

